

IDEGA

Instituto Universitario de Estudos e
Desenvolvimento de Galicia

**MEMORIA ECONÓMICA
E DE ACTIVIDADES**

2018

UNIVERSIDADE DE SANTIAGO DE COMPOSTELA

IDEGA

Avda. das Ciencias, Chalet nº 1
Campus Vida
15782 Santiago de Compostela
Telf.: 881814339
Fax: 881814383
E-mail: idgsec@usc.es
Web: www.usc.es/idega

ÍNDICE

PRESENTACIÓN	5
ÓRGANOS DE GOBERNO E PERSOAL	15
GRUPOS DE INVESTIGACIÓN	21
PROXECTOS E CONTRATOS DE INVESTIGACIÓN	33
I. Área de economía agroalimentaria e estudos rurais.....	37
II. Área de planificación, ordenación e desenvolvemento territorial	39
III. Área de turismo	41
IV. Área de economía galega, estudos sectoriais e desenvolvemento económico	42
V. Área de demografía, mercado de traballo e economía social ...	43
VI. Area de economía ambiental e recursos naturais	44
VII. Apoio a estruturas de investigación	45
PUBLICACIÓNS	
I. A economía galega. Informe 2017.....	49
II. A economía galega. Informe 2017. Resumo executivo	50
III. Documentos de traballo IDEGA	51
DOCENCIA	
I. Programa de Doutoramento en Desenvolvemento Rexional e Integración Económica.....	55
II. Máster Internacional en Planificación, Desenvolvemento Local e Ordenación do Territorio en África Occidental.....	57
XORNADAS, CONGRESOS E SEMINARIOS	59
PREMIOS	65
PROXECCIÓN INTERNACIONAL	69
PUBLICACIÓNS 2018 INVESTIGADORES DO IDEGA	73
ORZAMENTO E BALANCE DE SITUACIÓN DO IDEGA	83

PRESENTACIÓN

Instituto Universitario de Estudos e Desenvolvemento de Galicia

Director: D. Alberto Meixide Vecino

Enderezo: Avda. das Ciencias, Chalet nº1. Campus Vida. Santiago de Compostela 15782

Teléfono: 881.814.339

Correo electrónico: idgsec@usc.es

Data de creación: Real decreto 2078 do 30 de xullo de 1976 (BOE DO 4/11/76).

O IDEGA é un centro da USC que ten como principais obxectivos a investigación básica e aplicada no ámbito das Ciencias Sociais, tanto sobre os problemas de desenvolvemento económico do pasado como do presente, con especial atención á realidade social e económica de Galicia. Partindo deste presuposto, o IDEGA preséntase como un centro multidisciplinar de investigación e de formación de

referencia, que integra saberes e capacidades de diferentes disciplinas, incorporando as distintas dimensións políticas, económicas, sociais, xeográficas, culturais e empresariais que afectan o desenvolvemento territorial, coa finalidade de facilitar a consecución dun crecemento global sostible para eliminar os desequilibrios territoriais.

Os seus obxectivos fundamentais, perseguidos a través das investigacións básicas e aplicadas desenvolvidas nas liñas de investigación da área científico-técnica "Humanidades e Ciencias Sociais", priorizan a análise e estudo do desenvolvemento sostible desde unha perspectiva rexional; considerando as súas tres dimensións básicas conxuntamente (medioambiental, económica e social) pódense sintetizar nos seguintes puntos:

- .- Realizar proxectos de investigación, asesoramento e apoio técnico nos ámbitos da súa análise.
- .- Contribuír á xeración e desenvolvemento de metodoloxías nos campos de Economía, Xeografía, Historia, Socioloxía e Demografía que permitan avanzar no coñecemento científico destas áreas.

- .- Facilitar aos mozos graduados a súa formación e actividade investigadora nas liñas do Instituto para que poidan incorporarse ao actual sistema de investigación, desenvolvemento e innovación.
- .- Fomentar, impulsar e potenciar as relacións científicas de investigación e docencia con outros Centros nacionais e internacionais.
- .- Publicar os resultados das súas investigacións en libros, artigos científicos e de divulgación, e presentalos a través de relatorios e comunicacións en congresos nacionais e internacionais.
- .- Organizar congresos, seminarios, mesas redondas e xornadas de portas abertas para difundir os resultados obtidos nos proxectos de investigación.

O IDEGA, desde o inicio da súa actividade hai xa máis de 35 anos, amosou o seu compromiso co fomento da investigación científica, a xeración de coñecemento sobre a realidade social, económica e territorial de Galicia e a difusión dos seus resultados en beneficio de toda a sociedade. Publicacións como o informe anual sobre a A Economía Galega, a coordinación de Plans Estratéxicos de desenvolvemento local e provincial, o importante número de proxectos competitivos sobre a investigación socioeconómica e territorial de Galicia, os numerosos cursos, seminarios, encontros e congresos (Congreso de Economía de Galicia en todas as súas edicións) e o importante número de investigadores mozos formados sitúan o IDEGA como principal centro de investigación socioeconómica e territorial de Galicia e en referente para a toma de decisións das institucións públicas e privadas que inflúen no desenvolvemento territorial nas sociedades do noso contorno.

De cara ao futuro, o IDEGA seguirá afondando nos obxectivos anteriores, cunha clara preocupación pola aplicabilidade do coñecemento xenerado. A realización de proxectos con marcado carácter multidisciplinar (consolidación de liñas de investigación como a medioambiental, os estudos turísticos e os problemas socioeconómicos da dispersión e o avellentamento da poboación), a difusión das investigacións mediante publicacións e congresos, o traballo con investigadores mozos e a consolidación de redes con outros centros de investigación nacionais e internacionais son os obxectivos máis importantes para o futuro.

ASPECTOS MÁIS RELEVANTES DA ACTIVIDADE DO INSTITUTO

O estudo dos problemas do territorio, a consideración da rexión como instrumento idóneo para a promoción do espazo en que se asenta, a planificación económica e urbanística da rexión, os imperativos da descentralización e da desconcentración, as consecuencias do avellentamento da poboación ou os desequilibrios territoriais son, sen dúbida, problemas que requiren que a Universidade aplique todo o seu rigor intelectual para a procura de solucións. Dadas as peculiares circunstancias

que Galicia presenta para o seu desenvolvemento (situación periférica, acusado envellecemento, elevadísima dispersión poboacional e fortes desequilibrios internos), resulta imprescindible a existencia dun centro universitario que, desde unha perspectiva transdisciplinar e coa colaboración de diversas entidades públicas e privadas, realice este amplo labor de investigación e estudo da realidade socioeconómica e territorial.

Desde o seu inicio, o IDEGA deu mostras dunha gran capacidade investigadora, aglutinando os principais investigadores das áreas de socioeconomía e territorio tanto da Universidade de Santiago como das universidades da súa contorna, en especial das universidades públicas da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal (onde hai que salientar que membros do IDEGA desenvolveron un papel esencial na xestión da Fundación Centro de Estudos Eurorrexionais Galicia-Norte de Portugal e promoveron estudos específicos de forte impacto sobre a situación socioeconómica da Eurorrexión). Tamén é destacable a intensa actividade docente en ciclos superiores, o que converteu o IDEGA no referente básico na promoción dos estudos sociais, económicos e territoriais sobre a realidade galega.

Como froito da intensa actividade investigadora e docente desenvolvida, o IDEGA situouse entre os centros de referencia en investigación socioeconómica cunha importante presenza na contorna institucional e da iniciativa privada, o que lle asegura ao IDEGA un papel fundamental no diálogo Universidade-Sociedade. A investigación realizada é altamente competitiva, con grupos de referencia capaces de promover e desenvolver proxectos cada vez máis ambiciosos en relación coas liñas máis innovadoras do panorama científico internacional, o que asegura un enorme potencial de crecemento a curto e medio prazo.

A confluencia de investigadores de dez áreas de coñecemento de Ciencias Sociais, Humanidades e Ciencias Experimentais que posúen notables diferenzas en canto á súa dinámica investigadora (clasificación temática, resultados da investigación, visibilidade, etc.) é a principal singularidade do IDEGA. Un importante número de proxectos realizados, sobre todo os relacionados coa planificación estratéxica territorial, requiriron ademais a incorporación de investigadores doutras áreas científicas, en principio menos afíns (Bioloxía, Física, Arquitectura, Enxeñaría, etc.), pero imprescindibles para o correcto desenvolvemento das investigacións propostas, e coas que é necesario ter unha relación máis estreita, só factible desde unha estrutura de investigación flexible e transdisciplinar como o IDEGA. Este enfoque resulta clave, porque os problemas da sociedade non pertencen a unha soa disciplina, senón que transcenden o ámbito social, económico, cultural e tecnolóxico.

O IDEGA pon a disposición do público, anualmente, esta memoria descritiva das súas actividades, a cal, xunto coas súas publicacións e a súa páxina web (<http://usc/idega.es/>) permiten un mellor coñecemento do centro. Pretendemos que na Memoria se recolla unha información completa sobre o noso labor investigador e o resto de actividades que se desenvolveron ao longo do último ano. Igualmente, ofrécese información sobre as entidades e as persoas que compoñen na actualidade os seus órganos de goberno e o seu persoal permanente, así como sobre os fluxos e fondos de carácter económico-financiero que son a contrapartida, e o soporte, da súa actividade.

O IDEGA EN 2018

O IDEGA dispuxo dun orzamento anual de xestión en 2018 moi parecido ao de 2017. Contou con algo máis de 16.000 euros grazas ás contribucións da Fundación Feiraco, do Consello Económico e Social, da USC e dos grupos de investigación que desenvolven os seus proxectos no Instituto. A estes fondos teñen que sumarse os dispoñibles de investigación e docencia. Os ingresos totais obtidos por todos os conceptos foron de 1.264.901,22 euros cantidade un 14,8% superior a alcanzada en 2017. Nestes ingresos, como nos exercicios anteriores, inclúense os 86.412,67 euros de remanente retido hai anos pola USC dos fondos de investigación do IDEGA. O detalle completo das contas de ingresos e gastos do Instituto preséntanse no apartado final da presente Memoria.

Os órganos de goberno do IDEGA celebraron as súas reunións nas seguintes datas: O Consello Científico reuniuse o 26 de xaneiro e o 19 de xullo. A Xunta de Goberno reuniuse o 5 de febreiro e o 27 de xullo.

En 2018, os grupos adscritos ao IDEGA levaron a cabo 40 proxectos de investigación, 5 máis que en 2017. Por grandes áreas distribuíronse da seguinte forma: Área de economía agroalimentaria e estudos rurais (8 proxectos); Área

de planificación, ordenación e desenvolvemento territorial (10 proxectos); Área de turismo (5 proxectos); Área de economía galega, estudos sectoriais e desenvolvemento económico (4 proxectos); Área de demografía, mercado de traballo e economía social (3 proxectos); Área de economía ambiental e recursos naturais (2 proxectos); Apoio a estruturas de investigación (8 proxectos).

No apartado de publicacións compre destacar a realización polo IDEGA co patrocinio de //AFundación do informe anual sobre a economía galega que, como en 2017, publicouse en formato dixital. Deste Informe, en formato papel, editouse un extenso Resume Executivo. Tamén en 2018 elaboráronse no IDEGA 3 documentos de traballo.

No eido da docencia no IDEGA segue a impartirse o programa de Desenvolvemento Rexional e Integración Económica, programa oficial de posgrao da USC, adaptado ao Espazo Europeo de Educación Superior, que inclúe un máster con dúas especialidades e un doutoramento. Neste programa de doutoramento defendéronse 2 teses doutorais en 2018. Os doutorandos foron Dª Fátima Fernández Fernández e Dª Alba Lugilde Sánchez.

No IDEGA seguiu desenvolvéndose en 2018 o Máster Internacional en Planificación, Desenvolvemento Local e Ordenación do Territorio en África Occidental.

Ademais dos Seminarios realizados no programa de doutoramento de Desenvolvemento Rexional e Integración Económica, desde o IDEGA en 2018 organizáronse 13 Seminarios e 3 Xornadas.

Na súa procura por incentivar a investigación, o IDEGA convocouse de novo en 2018, conxuntamente co Consello Económico e Social de Galicia, o V Premio de Investigación “Valentín Paz Andrade de investigación en economía de Galicia” e coa Fundación Feiraco o “Premio Jesús García Calvo de investigación en desenvolvemento rural e cooperativismo”. No primeiro, na Modalidade 1, premiouse un traballo realizado polos autores Xosé Antón Rodríguez, Fidel Martínez Roget e Pilar González Murias e na Modalidade 2 premiouse a tese de doutoramento de Francisco Cebreiro Ares. No segundo foi premiado o traballo de Telmo Otero Rodríguez.

Trala aprobación en 2017 do Plan de Acción do IDEGA para o período 2017-2020, en 2018 a seguindo a normativa sobre a Reformulación dos Institutos Universitarios de Investigación da USC e o Regulamento de Creación e Xestión de Institutos de Investigación da USC, procedeuse a reforma do Regulamento de Réxime Interno do IDEGA, reforma que foi aprobada pola Xunta de Goberno do Instituto o 27 de xullo de 2018 e pola Xunta de Goberno da USC o 28 de setembro de 2018. A Xunta de Goberno do Instituto tamén aprobou a constitución da Comisión Asesora Externa do Idega integrada

polos seguintes investigadores: D. Ángel de la Fuente Moreno (CSIC e Director de FEDEA), Dª Dolores Puga González (CSIC. Instituto de Economía, Geografía y Demografía), D. Jesús María Valdaliso Gago. (Catedrático de Historia e Institucións Económicas na Facultad de Economía y Empresa da Universidad del País Vasco) e D. Alberto Castro (Profesor na Universidade Católica do Porto. Presidente do Consello de Administración da Instituição Financeira de Desenvolvemento). Os membros elixidos son investigadores de prestixio cuxos perfís correspóndense coas principais áreas de traballo do Idega.

Unha vez constituída a Comisión, o Instituto abriu un prazo (do 5 ao 16 de outubro de 2018) para que os investigadores do campo das Ciencias Sociais, Xurídicas e Humanidades da USC que desexasen solicitar a súa adscrición ao Idega, presentasen a documentación requirida. Diso informouse aos departamentos, decanatos ou grupos de investigación implicados do proceso de vinculación que se iniciaba para que o comunicasen a todos os profesores/investigadores interesados.

A adscrición ao Idega foi solicitada por 51 profesores/investigadores da USC correspondentes ás diferentes áreas de traballo do Idega. Dos 38 investigadores que constituían ata ese momento o Consello Científico do Instituto, presentaron a solicitude 27 e 11 non o fixeron. Polo tanto, houbo 24 solicitudes novas. A valoración inicial do proceso foi positiva na medida en que se observa unha renovación entre os potenciais candidatos, así como un incremento dos investigadores que, en principio, desexan adscribirse ao Instituto.

En función dos seus perfís distribuíronse os C.V. dos candidatos entre os 4 membros da Comisión Asesora Externa. Na valoración dos mesmos, ademais da traxectoria de investigación, tívose en conta a adecuación da mesma ás áreas nas que se centra o traballo do Instituto. Os catro avaliadores valoraron positivamente todas as solicitudes. Aínda que todos eles destacaron as diferenzas lóxicas existentes entre os diferentes CV, houbo unanimidade á hora de considerar que os solicitantes cumprían os requisitos esixidos. Ao longo do período en que se realizou a avaliación houbo unha comunicación permanente entre o Instituto e os avaliadores a efectos de aclarar as dúbidas que xurdiron durante este proceso.

Á vez que se comunicaba aos solicitantes o resultado da avaliación, abriuse un prazo para que confirmen ou non a súa decisión de adscribirse ao Idega. Devandito compromiso deberá ir acompañado dun Informe do Departamento respectivo, tal como se recolle no Regulamento de Réxime Interno do Idega. Finalizado este prazo, dispoñeráse en 2019 do censo definitivo para proceder á elección do Consello Científico e do Director do Idega, de acordo cos prazos establecidos.

A continuación recóllense polo miúdo as actividades levadas a cabo polo IDEGA en 2107 que, dun modo sintético, se comentan neste apartado.

Coa publicación desta Memoria o IDEGA mantén o seu compromiso de transparencia coa sociedade na transmisión da información e amosa a súa satisfacción por contribuír, cunha investigación de calidade, a un mellor coñecemento da realidade social e económica de Galicia e de ser un instrumento de transmisión do saber na Universidade de Santiago de Compostela.

ÓRGANOS DE GOBERNO E PERSOAL

XUNTA DE GOBERNO

Presidente: **D. Antonio López Díaz**. Reitor da Universidade de Santiago de Compostela.

D. Vicente Pérez Muñuzuri. Vicerreitor de Investigación e Innovación da Universidade de Santiago de Compostela.

D. José María Arias Mosquera. Presidente da Fundación Barrié.

D. José Montes Pérez. Presidente do Padroado da Fundación FEIRACO.

D. Pedro Otero Espinar. Director-Xerente da Fundación Galicia Obra Social AFUNDACIÓN.

Dna. María Corina Porro Martínez. Presidenta do Consello Económico e Social de Galicia.

D. Rogelio Conde-Pumpido Tourón. Director do Centro de Innovación e Transferencia de Tecnoloxía do CITT da USC.

D. Alberto Meixide Vecino. Director do IDEGA.

D. Juan José Ares Fernández. Secretario do IDEGA.

D. Joam Carmona Badía. Representante do Consello Científico do IDEGA.

DIRECTOR:

Alberto Meixide Vecino

SECRETARIO:

Juan José Ares Fernández

CONSELLO CIENTÍFICO

Aldrey Vázquez, José Antonio
Antelo Suárez, Manel
Ares Fernández, Juan J.
Balboa López, Xesús Leopoldo
Bande Ramudo, Roberto
Caamaño Alegre, José
Cabana Iglesia, Ana
Carmona Badía, Joam
Castañón Llamas, Luís
Durán Vila, Francisco Ramón
Espido Bello, Maria do Carme
Fernández Fernández, Melchor
Fernández González, Ángel
Fernández Grela, Manuel
Fernández Prieto, Lourenzo
Ferrás Sexto, Carlos
García Arias, Ana Isabel
Giráldez Rivero, Xesús
González Manteiga, Wenceslao

Herranz González, Roberto
Jordán Rodríguez, Manuel
Lanero Táboas, Daniel
Lois González, Rubén C.
López García, Xosé
López Iglesias, Edelmiro
Loureiro García, María L.
Marey Pérez, Manuel Francisco
Muñoz Abeledo, Luisa
Meixide Vecino, Alberto
Pazos Otón, Miguel
Pereira López, Xesús
Perez Fra, Maria do Mar
Ricoy Riego, Carlos J.
Riveiro García, María Dolores
Santos Solla, Xosé
Suárez Piñeiro, Ana María
Verdugo Matês, Rosa María

COMISIÓN PERMANENTE

Meixide Vecino, Alberto
Ares Fernández, Juan José
Loureiro García, María Luz
Marey Pérez, Francisco Manuel
Pazos Otón, Miguel

TÉCNICOS E PERSOAL DE APOIO

ADMINISTRACIÓN

- María Isabel Rial Otero
- María Dolores Tuñas Riveiro

PERSOAL INVESTIGADOR

- Alba Lugilde Sánchez, FPU
- André Carrascal Incera, Investigador Postdoutoral
- Jose Manuel Lage Tuñas, Investigador contratado
- Paula Solla Sineiro, Investigadora contratada
- Maria del Carmen Vilariño López, Investigadora contratada
- Lucía Gayoso Couce, Investigadora contratada
- Raúl Ríos Rodríguez, Investigador contratado
- Yamilé Pérez Guilarte, Investigadora contratada
- Laura Seoane Novo, Investigadora contratada
- Francisco Xosé Armas Quintá, Investigador contratado
- Oleg Lazovski, investigador contratado
- Lois Pérez Castrillo, Investigador contratado
- Iago Rodríguez-Lestegas Tizón, Investigador contratado
- María Amparo Ferreira Golpe, Investigadora contratada
- Ana Castro Atanes, Investigadora contratada
- Freddy Jesús Ruiz Herrera, Universidad Industrial de Santander
- Harold Moreno Holquin, Universidad Tecnológica del Choco

PERSOAL DO CETUR

- Eva María Paz Martínez, investigadora contratada
- Ángel López Bregua, investigador contratado
-

INVESTIGADORES INTERNACIONAIS

- Christian Kurrat, FernUniversitaet in Hagen
- Luis Clemente Calderón Ayala, Universidad Técnica del Norte
- Wilma Matilde Guerrero Villegas, Universidad Técnica del Norte
- Vasco Andre Barbosa Brabdão, Universidade de Trás os Montes e Alto Douro
- Malgorzata Anna Wegrynska, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu
- María del Pilar Barra Hernández, Universidad Católica San Antonio de Murcia
- Octavio Fernández Álvarez, Universidad de Buenos Aires
- Marcel Azevedo Batista, Universidad Federal da Bahia
- Carlos Rizzi Alberto, Universidade de São Paulo
- Tania Patricia Aguilera Bravo, Pontificia Universidad Católica del Ecuador

ALUMNOS EN PRACTICAS GRADO XEOGRAFIA E ORDENACIÓN DO TERRITORIO

- Jesús Barbeito Fariña

GRUPOS DE INVESTIGACIÓN

ANÁLISE TERRITORIAL GI-1871***Liñas de investigación:***

- ✓ Análises socioeconómicas con implicacións territoriais: turismo, industria, transportes-mobidade, pesca.
- ✓ Desenvolvemento local.
- ✓ Ordenación do territorio: urbanismo.
- ✓ Medioambiente: espazos naturais, diagnóstico ambiental, climatoloxía aplicada.
- ✓ Cooperación internacional ao desenvolvemento. Loita contra o empobrecemento.

Coordinador:

Lois González, Rubén Camilo

Investigadores:

Armas Quintá, Francisco Xosé
 Balsa Barreiro, José
 Durán Villa, Francisco Ramón
 López, Lucrecia
 Miramontes Carballada, Ángel
 Paül Carril, Valerià
 Pazos Otón, Miguel
 Piñeira Mantiñán, María Xosé
 Piñeiro Antelo, María Anxos
 Rodríguez Soares, Jakson Renner
 Rodríguez González, Román
 Suárez Otero, José
 Trillo Santamaría, José María
 Verdugo Matês, Rosa María
 Agrelo Janza, Luis Martín
 Barreiro Quintás, Daniel
 Cidrás Fernández, Diego
 Gusman Correia Araujo Barbosa, Maria Ines
 López Rodríguez, Ramón
 Otero Varela, Alejandro
 Taboada de Zúñiga Romero, Pilar
 Perez Guilarte, Yamilé
 Rodríguez-Lestegás Tizón, Iago
 Solla Sineiro, Paula

Colaboradores externos:

López González, Alejandro, Universidade de León
Somoza Medina, José, Universidade de León
González Pérez, Jesús Manuel, Universidade das Illas Baleares
Alonso Logroño, María Pilar, Universidade de Lleida
Escudero Gómez, Luis Alfonso, Universidad de Castilla a Mancha
Calvo Silvosa, Anxo Ramón, Universidade da Coruña
Araujo da Silva, Onildo, Universidade Estadual de Feira de Santana UEFS
Figueira Almeida Urbano Medonça, João Pedro, Universidade Lusíada do Porto.
Geralda Almeida, María, Universidade de Goiania
Fernández Fernández, Vanessa, UNED
Renner Rodrigues Soares, Jakson, FBA Consulting
Patiño Romarís, Carlos Alberto, Universidade de Vigo
Franco García, María, Universidade Federal da Pariba de Brasil

ANÁLISE ECONÓMICA GI-1922**Liñas de investigación:**

- ✓ Microeconomía.
- ✓ Macroeconomía.
- ✓ Economía financeira.
- ✓ Crecemento e desenvolvemento económico.
- ✓ Economía Internacional.
- ✓ Economía rexional e sectorial.
- ✓ Historia do Pensamento Económico.

Coordinador:

Ricoy Riego, Carlos Javier

Investigadores:

Ares Fernández, Juan José
Barcia Domínguez, María José
Meixide Vecino, Alberto
Trelles González, Rafael
Vilas Fernández, Manuel Ángel
Villar Casas, Gumersindo

**ECONOMÍA AGROALIMENTARIA E MEDIOAMBIENTAL,
DESENVOLVEMENTO RURAL E ECONOMÍA SOCIAL GI-1899**

Liñas de investigación:

- ✓ Economía agroalimentaria.
- ✓ Xestión económica das explotacións agrarias.
- ✓ Estrutura e dinámica dos mercados agrarios.
- ✓ Organización e funcionamento da cadea láctea.
- ✓ Procesos de axuste estrutural na agricultura e mobilidade da terra.
- ✓ Políticas agrarias: a Política Agraria Común; distribución do apoio público á agricultura.
- ✓ Políticas de desenvolvemento rural.
- ✓ Impactos ambientais das actividades agrarias.
- ✓ Análise do cooperativismo en Galicia.
- ✓ Desenvolvemento rexional.
- ✓ O Sistema de financiamento autonómico; facendas rexionais e locais.
- ✓ Orzamento público, reformas orzamentarias, regras e transparencia fiscais.
- ✓ Cambios demográficos e consecuencias económicas.

Coordinador:

López Iglesias, Edelmiro

Investigadores:

Caamaño Alegre, José
Castañón Llamas, Luis
Díaz Varela, Emilo Rafael
Fernández Leiceaga, Xoaquín María
García Arias, Ana Isabel
Jordán Rodríguez, Manuel
Pérez Fra, María do Mar
Sineiro García, Francisco
Valdés Paços, Bernardo
Cisneros Palacios, Johanna Gabriela
Dios Ortiz, Javier Ramón

Iglesias Rodríguez, Noemí
Laiño de Castro, Juan José
Pardal Coca, Roberto
Ríos Rodríguez, Raúl
Rocha Correa, Pedro Fiz
Rodríguez-Morales López, Beatriz Pilar
Torres Martínez, Estefanía
Toxo Asorei, Rocío
Seoane Novo, Laura

Colaboradores externos:

Arnalte Alegre, Eladio Vicente, Universidad Politécnica de Valencia
Ceña Delgado, Felisa, Universidad de Córdoba
Ortiz Miranda, Dionisio, Universidad Politécnica de Valencia
Santiso Blanco, Jorge Antonio, Instituto Galego de Estatística
Vázquez González, Ibán, Centro de Investigación e Formación Agrarias (CIFA)
de Cantabria
Lorenzana Fernández, Roberto, Laboratorio Interprofesional Galego de Análise
do Leite (LIGAL)
Peón Pose, David, Universidade da Coruña

GRUPO DE ANÁLISE XURÍDICO-ECONÓMICA GI-2037

Liñas de investigación:

- ✓ Danos e responsabilidade medioambiental
- ✓ Dereito antidiscriminatorio
- ✓ Dereito civil galego
- ✓ Economía ambiental (valoración de activos ambientais, análise de políticas de incentivos e estudos metodolóxicos de valoración)
- ✓ Economía da enerxía (análise do impacto externo e análise do ciclo da vida)
- ✓ Economía dos recursos naturais (recursos agrarios, pesqueiros e forestais)
- ✓ Economía da saúde e dereito sanitario
- ✓ Seguros e responsabilidade civil
- ✓ Integración europea e globalización

Coordinadora:

Loureiro García, María Luz

Investigadoras:

Iglesias Redondo, Julio Ignacio
Trigo García, María Belén
Silva Leiras, Diana Isabel

Colaboradores externos:

Loomis, John B., Colorado State University
Nunes, Paulo A. L., FEEM, Fundación Eni Enrico Mattei
Ojea Fernández-Colmeiro, Elena, Bc3 Bask Center for Climate Change
Rodolfo Nayga, Jr., University of Arkansas
Bradshaw Bradshaw, Richard, University of Liverpool
Lavandeira Villot, Xabier, Universidade de Vigo
Barrio Martínez, Melina, Universidad de Alcalá de Henares
Pérez Sánchez, José Antonio, Consellería de Educación. Xunta de Galicia

GRUPO DE ANÁLISE E MODELIZACIÓN ECONÓMICA GI-1883

IDEGA
Avda. das Ciencias, Chaleir nº 1
Campus Universitario Sur
15782 Santiago de Compostela

Tel: +34 981 50 11 00 / +34 981 50 21 00, ext: 14309 Fax: +34 981 50 90 35

Liñas de investigación:

- ✓ Economía laboral
- ✓ Economía da saúde
- ✓ Avaliación socioeconómica
- ✓ Contabilidade social
- ✓ Análise Input-Output
- ✓ Integración Económica
- ✓ Economía Internacional

Coordinador:

Fernández Fernández, Melchor

Investigadores:

Bande Ramudo, Roberto
Canay Pazos, José Raúl
Carrascal Incera, André
Fernández Castro, María Belén
Fernández Grela, Manuel
Fernández Méndez, Diana
Herranz González, Roberto
Pereira López, Xesús
Rey Suárez, Pedro María
Riveiro García, María Dolores
Corbelle Cacabelos, Fernando
Fernández Fernández, Fátima
Guillén García, Antía
Iliyas, Akmaral
Lazovski, Oleg
Lugilde Sánchez, Alba
Moreno Holguin, Harold
Rey Araújo, Pedro María
Yuldasheva, Salomat
Tuñas Riveiro, María Dolores
Vilariño López, María del Carmen

Colaboradores externos:

Flores Mallo, Manuel Fernando, OECD Directorate for Employment Labour and Social Affairs

Montuenga Gómez, Víctor Manuel, Universidad de Zaragoza

Manrique de Lara Peñate, Casiano, Universidad de Las Palmas de Gran Canaria

Destefanis, Sergio, U. degli Studi di Salerno

Capasso, Salvatore, University of Naples, Parthenope

Robles Teigeiro, Luis, Universidad de Málaga

Li Bonilla, Federico, Universidad Estatal a Distancia de Costa Rica

Pena Boquete, Yolanda, AYeconomics

Zuñiga Zapata, Ana Crisitina, Corporación Universitaria Lasallista, Colombia

Da Costa Pereira, Raquel Susana, ISCAP-Instituto Superior de Contabilidade e Administração do Porto.

**GRUPO DE ESTUDOS DE HISTORIA EMPRESARIAL E SECTORIAL.
PESCA, INDUSTRIA E COMERCIO GI-1170**

Liñas de investigación:

- ✓ Historia e economía da pesca e da construción naval.
- ✓ Relacións económicas internacionais.
- ✓ Historia industrial.
- ✓ Historia da empresa.
- ✓ Historia do traballo.
- ✓ Patrimonio industrial e marítimo.

Coordinador:

Carmona Badía, Joam

Investigadores:

Espido Bello, María del Carmen

Fernández González, Ángel Ignacio

Giráldez Rivero, Jesús

Lozano Courtier, Alberto

Muñoz Abeledo, Luisa

Dios Vicente, Adrián

Hernández Soto, Gonzalo

GRUPO DE NOVOS MEDIOS (TENDENCIAS, CIBERMEDIOS, IMPRESOS) GI-1641

Liñas de investigación

- ✓ Investigación das demandas dos novos usuarios, anunciantes e audiencias con especial atención ós novos lectores e sectores económicos emerxentes.
- ✓ Estudo das perspectivas e tendencias no ámbito da comunicación na Unión Europea.
- ✓ Laboratorio de proxectos e de elaboración da información.
- ✓ Estudo continuo dos medios dixitais e impresos.
- ✓ Análise permanente dos produtos informativos dos mercados globais e locais.
- ✓ Exame da estrutura dos medios impresos e audiovisuais.
- ✓ Análise da produción informativa do ecosistema mediático.
- ✓ Análise e seguimento das políticas de comunicación.
- ✓ Análise das relacións entre xornalismo e literatura.
- ✓ Investigación no ámbito da comunicación organizacional e de crise.
- ✓ Historia da comunicación.
- ✓ Análise de contidos, linguaxes e manipulación en todos os soportes. Análise do impacto da tecnoloxía nas novas linguaxes e novas formas de censura.
- ✓ Observatorio europeo de comunicación local.
- ✓ Observatorio galego da comunicación.
- ✓ Observatorio do ciberxornalismo.
- ✓ Observatorio de prensa e escola.
- ✓ Observatorio do libro.
- ✓ Observatorio de radio.

Coordinador

López García, Xosé

Investigadores

Bellón Rodríguez, Ana
Campos Freire, Francisco Manuel
Fernández Freixanes, Víctor

Fernández Lombao, Tania
Ferrás Sexto, Carlos
Gago Mariño, Manuel
García Orosa, Berta
García Vázquez, Yolanda
Neira Cruz, Xosé Antonio
Otero López, María Luisa
Pereira Fariña, Xosé
Pousa Estévez, Xosé Ramón
Silva Rodríguez, Alba
Sixto García, José
Soengas Pérez, Xosé
Toural Bran, Carlos
Túñez López, José Miguel
Vázquez Sande, Pablo
Direito Rebollal, Sabela
Lago Vazquez, Diana
Negreira Rey, María Cruz
Pérez Seijo, Sara
Rodríguez Castro, Marta
Vázquez Herrero, Jorge
Vizoso García, Ángel Antonio

Colaboradores externos

Limia Fernández, Moisés, Universidade do Minho
Costa Sánchez, Carmen, Universidade da Coruña
Alonso Ramos, Natalia, Instituto de Formación Financiera y Empresarial
Lozano Aguiar, Lara, Televisión de Galicia
Gallur Santorun, Santiago, Universidad Autónoma de Ciudad Juárez
Berdugo Rojas, David Ricardo, Universidad EAN
Melle Goyanes, María, Comunicación Dixital

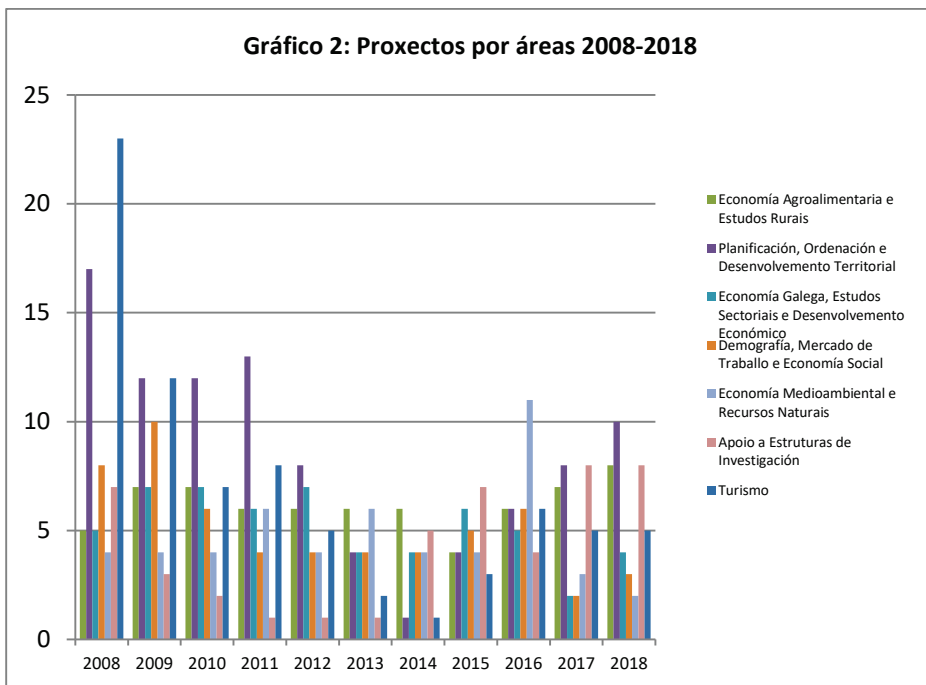
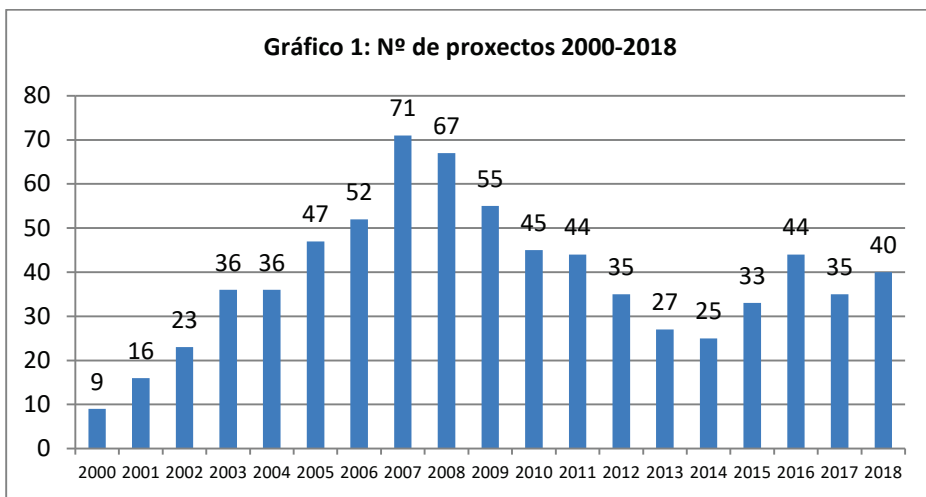

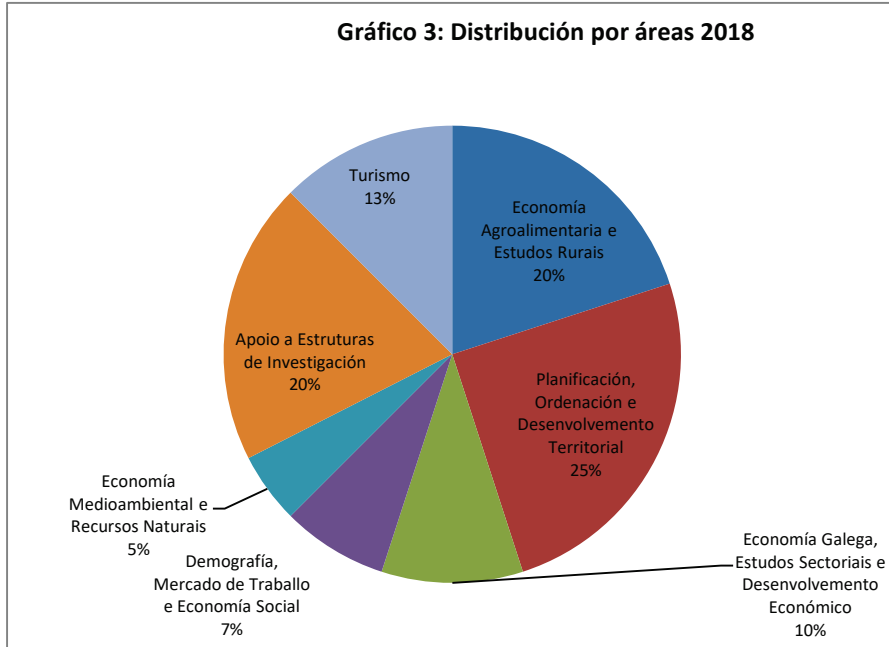
PROXECTOS E CONTRATOS DE INVESTIGACIÓN

Liñas xerais evolución da investigación no IDEGA nos últimos anos

I. ÁREA DE ECONOMÍA AGROALIMENTARIA E ESTUDOS RURAIS

1. *Xestión integral de explotacións de leite na Cornisa Cantábrica*

Proxecto de investigación financiado pola Fundación Privada Triptolemos para o Desenvolvemento Agroalimentario.

Investigador principal: Edelmiro López Iglesias, Departamento de Economía Aplicada/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

2. *Asesoramento e planificación de explotacións agrarias*

Proxecto de investigación financiado por Agra Ingenieros C.B.

Investigador principal: Manuel Francisco Marey Pérez, Departamento de Enxeñaría Agroforestal/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

3. *Informe pericial do procedemento 144/17*

Proxecto de investigación financiado por Santiago Freire Pértega

Investigador principal: Manuel Francisco Marey Pérez, Departamento de Enxeñaría Agroforestal/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

4. *Avaliación intermedia do Plan Estratéxico do Clúster Alimentario de Galicia 2016-2020*

Proxecto de investigación financiado pola Asociación Clúster Alimentario de Galicia.

Investigador principal: Edelmiro López Iglesias, Departamento de Economía Aplicada/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

5. *Participación na definición e redacción do proxecto innovador "Novos modelos de resiliencia en explotacións de vacún de leite"*

Proxecto de investigación financiado pola Unión Leiteira Galega-ULEGA.

Investigador principal: Edelmiro López Iglesias, Departamento de Economía Aplicada/IDEGA, Universidade de Santiago Compostela.

6. *Análise económico individual das explotacións que forman parte da rede e redacción do informe*

Proxecto de investigación financiado pola Consellería de Agricultura e Gandería da Xunta de Castela e León.

Investigador principal: Edelmiro López Iglesias, Departamento de Economía Aplicada/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

7. *Estudo de revisión e actualización dos modelos de indexación leite de vaca*

Proxecto de investigación financiado pola Organización Interprofesional Láctea (INLAC).

Investigador principal: Edelmiro López Iglesias, Departamento de Economía Aplicada/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

8. *Análise do sector lácteo galego dentro do proxecto "Propagating innovations for more resilient dairy farming in the atlantic area" (DAIRY -4 - Future) (Interreg atlantic area EAPA_304/2016)*

Proxecto de investigación financiado pola Axencia Galega de Calidade Alimentaria AGACAL.

Investigador principal: Edelmiro López Iglesias, Departamento de Economía Aplicada/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

II. ÁREA DE PLANIFICACIÓN, ORDENACIÓN E DESENVOLVEMENTO TERRITORIAL

1. *Heritage routes-new requirements for use of instruments and forms of collaboration in heritage management*

Proxecto de investigación financiado por Norwegian Institute for Nature Research-NINA.

Investigador principal: Rubén Camilo Lois González, Departamento de Xeografía/IDEGA, Universidade de Santiago Compostela.

2. *Elaboración dun modelo de plan de dinamización das Áreas Rexurde*

Proxecto de investigación financiado polo Instituto Galego de Vivenda e Solo.

Investigador principal: Rubén Camilo Lois González, Departamento de Xeografía/IDEGA, Universidade de Santiago Compostela.

3. *Nuevos modelos de goberno de las ciudades, e intervención en los espacios urbanos en el período post crisis*

Proxecto de investigación financiado pola Axencia Estatal de Investigación.

Investigador principal: Rubén Camilo Lois González, Departamento de Xeografía/IDEGA, Universidade de Santiago Compostela.

4. *Análise-diagnóstico territorial da Área do Miño Transfronteiriza*

Proxecto de investigación financiado pola Deputación de Pontevedra.

Investigador principal: Rubén Camilo Lois González, Departamento de Xeografía/IDEGA, Universidade de Santiago Compostela.

5. *GEOPARD-I. Patrimonio colectivo cultural: plataforma para a valoración e innovación*

Proxecto de investigación financiado pola Comisión Europea.

Investigador principal: Rubén Camilo Lois González, Departamento de Xeografía/IDEGA, Universidade de Santiago Compostela.

6. *Convenio de colaboración entre a Consellería de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio, a Universidade de Santiago de Compostela e a Universidade de A Coruña para o deseño da estratexia de infraestrutura verde en Galicia*

Proxecto de investigación financiado pola Consellería de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio.

Investigador principal: Emilio Rafael Díaz Varela, Departamento de Economía Aplicada, Universidade de Santiago Compostela.

7. *Redacción da guía para a elaboración de estudos da paisaxe urbana*

Proxecto de investigación financiado por Gau Arquitectura S.L.p.

Investigadora principal: Mª José Piñeira Mantiñan, Departamento de Xeografía/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

8. *Urban Dynamics: global perspectives for a socio-cultural urban management (URBADYN)*

Proxecto de investigación financiado pola Comisión Europea.

Investigador principal: Rubén Camilo Lois González, Departamento de Xeografía/IDEGA, Universidade de Santiago Compostela.

9. *Asistencia técnica para a dirección científica dos traballos a levar a cabo no xacemento de Monte do Facho (Cangas), dentro do proxecto de posta en valor dos xacementos galaico-romanos da provincia de Pontevedra*

Proxecto de investigación financiado pola Deputación Provincial de Pontevedra.

Investigador principal: Rubén Camilo Lois González, Departamento de Xeografía/IDEGA, Universidade de Santiago Compostela.

10. *Projet pour un patrimoine européen et un culturel ensemble (ProPEACE)*

Proxecto de investigación financiado pola Comisión Europea.

Investigador principal: Xosé Manuel Santos Solla, Departamento de Xeografía/IDEGA, Universidade de Santiago Compostela.

III. ÁREA DE TURISMO

---

1. Estudo sobre a demanda turística en Santiago de Compostela

Proxecto de investigación financiado por Información e Comunicación Local, S.A. (INCOLSA).

Investigador principal: Miguel Pazos Otón, Departamento de Xeografía/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

2. Desenvolvemento dunha metodoloxía para o estudo do impacto do Camiño de Santiago a escala local

Proxecto de investigación financiado pola Axencia Turismo de Galicia.

Investigador principal: Melchor Fernández Fernández, Departamento de Fundamentos da Análise Económica/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

3. Deseño, elaboración e aplicación dunha enquisa piloto para coñecer o perfil do peregrino e o seu nivel de satisfacción

Proxecto de investigación financiado pola Axencia Turismo de Galicia.

Investigador principal: Melchor Fernández Fernández, Departamento de Fundamentos da Análise Económica/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

4. Estudo sobre o turismo de congresos e reunións en Santiago de Compostela

Proxecto de investigación financiado por Información e Comunicación Local, S.A. (INCOLSA).

Investigador principal: Miguel Pazos Otón, Departamento de Xeografía/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

5. Plan de desenvolvemento turístico cultural do Corpus en Pontearreas

Proxecto de investigación financiado polo Concello de Pontearreas.

Investigador principal: Rubén Camilo Lois González, Departamento de Xeografía/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

IV. ÁREA DE ECONOMÍA GALEGA, ESTUDOS SECTORIAIS E DESENVOLVEMENTO ECONÓMICO

- 1. *A Economía Galega. Informe 2017***
Proxecto de investigación financiado pola Afundación.
Investigador principal: Alberto Meixide Vecino, Departamento de Fundamentos da Análise Económica/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.
- 2. *Creación e posta en marcha "Observatorio das finanzas municipais na Provincia de Lugo"***
Proxecto de investigación financiado pola Deputación Provincial de Lugo.
Investigador principal: Jose Caamaño Alegre, Departamento de Dereito Público Especial, Universidade de Santiago de Compostela.
- 3. *Estudo analítico do perfil socioeconómico e laboral das familias usuarias dos comedores escolares de Ames***
Proxecto de investigación financiado polo Concello de Ames.
Investigador principal: Rubén Camilo Lois González, Departamento de Xeografía/IDEGA, Universidade de Santiago Compostela.
- 4. *Realización dun estudo da actividade económica e de Xestión das rutas fluviais da Deputación de Lugo***
Proxecto de investigación financiado pola Deputación Provincial de Lugo.
Investigador principal: Xesús Pereira López, Departamento de Métodos Cuantitativos para a Economía e a Empresa/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

V. **ÁREA DE DEMOGRAFÍA, MERCADO DE TRABAJO E ECONOMÍA SOCIAL**

1. NUTRIAGE-I. Soluciones avanzadas para un envejecimiento saludable a través de la nutrición en el marco de la Eurorregión Galicia-Norte de Portugal

Proxecto de investigación financiado pola Comisión Europea.

Investigador principal: Melchor Fernández Fernández, Departamento de Fundamentos da Análise Económica/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

2. Análise do sistema actual de reparto de créditos para servicios sociais e deseño dunha proposta alternativa

Proxecto de investigación financiado pola Consellería de Política Social.

Investigador principal: Melchor Fernández Fernández, Departamento de Fundamentos da Análise Económica/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

3. Fiscal stress and cutback management in public procurement

Proxecto de investigación financiado polo Instituto de Estudios Fiscales.

Investigador principal: Jose Caamaño Alegre, Departamento de Economía Aplicada, Universidade de Santiago de Compostela.

VI. AREA DE ECONOMÍA AMBIENTAL E RECURSOS NATURAIS

---

1. ***Preferencias, actitudes e políticas cara o cambio climático: unha visión económica apoiada en BIG DATA***

Proxecto de investigación financiado pola Axencia Estatal de Investigación.

Investigadora principal: María L. Loureiro García, Departamento de Fundamentos da Análise Económica/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

2. ***Estudio de la recuperación de las escombreras en Lignitos de Meirama para ver los posibles retornos basados en tangible e intangible: Un análisis coste-beneficio***

Proxecto de investigación financiado por Lignitos de Meirama, S.A.

Investigadora principal: María L. Loureiro García, Departamento de Fundamentos da Análise Económica/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela

VII. APOIO A ESTRUTURAS DE INVESTIGACIÓN

1. Consolidación e estruturación 2017. GRC GI-1883 Grupo de Análise e Modelización Económica (GAME)

Proxecto de investigación financiado pola Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria.

Investigador principal: Melchor Fernández Fernández, Departamento de Fundamentos da Análise Económica/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

2. Consolidación e estruturación 2017. GPC GI-1899 Economía Agroalimentaria e Medioambiental, Desenvolvemento Rural e Economía Social (ECOAGRASOC)

Proxecto de investigación financiado pola Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria.

Investigador principal: Edelmiro López Iglesias, Departamento de Economía Aplicada/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

3. Consolidación e estruturación 2017. GPC GI-2037 Grupo de Análise Xurídico-Económica (ECO-IURIS)

Proxecto de investigación financiado pola Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria.

Investigadora principal: María L. Loureiro García, Departamento de Fundamentos da Análise Económica/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

4. Axudas xerais á investigación, modalidade 2. ORCID

Axuda financiada pola Universidade de Santiago de Compostela.

Investigadora principal: María L. Loureiro García, Departamento de Fundamentos da Análise Económica/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

5. Axudas xerais á investigación, modalidade 2. Artigos en aberto

Axuda financiada pola Universidade de Santiago de Compostela.

Investigadora principal: María L. Loureiro García, Departamento de Fundamentos da Análise Económica/IDEGA, Universidade de Santiago de Compostela.

6. Consolidación e estruturación 2016. GRC GI-1871 Análise Territorial

Proxecto de investigación financiado pola Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria.

Investigador principal: Rubén Camilo Lois González, Departamento de Xeografía/IDEGA, Universidade de Santiago Compostela.

7. Consolidación e estruturación. REDES GI-1871 Novos enfoques da análise territorial NEDAT

Proxecto de investigación financiado pola Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria.

Investigador principal: Rubén Camilo Lois González, Departamento de Xeografía/IDEGA, Universidade de Santiago Compostela.

8. Red para la revisión y actualización conceptual sobre la interacción de turismo y territorio. REDES DE EXCELENCIA 2016

Proxecto de investigación financiado pola Axencia Estatal de Investigación.

Investigador principal: Rubén Camilo Lois González, Departamento de Xeografía/IDEGA, Universidade de Santiago Compostela.

PUBLICACIONES

I. A ECONOMÍA GALEGA. INFORME 2017

Análise do comportamento da economía de Galicia no ano 2017, poñéndoa en relación coa economía española; examínase a evolución tanto no seu conxunto como no detalle dos seus sectores.

Director: Alberto Meixide Vecino, Universidade de Santiago/IDEGA.

Membros do Equipo realizador: Juan. J Ares Fernández, Universidade de Santiago/IDEGA; Roberto Bande Ramudo, Universidade de Santiago; Adrián Blanco Estévez, Economista; Melchor Fernández Fernández, Universidade de Santiago/IDEGA, Manuel Ferro Novoa, Abanca, Edelmiro López Iglesias, Universidade de Santiago/IDEGA; Dolores Martínez Martínez, Afundación; Fidel Martínez Roget, Universidade de Santiago; Manuel Nuñez Piñeiro, Abanca; Luis Otero González, Universidade de Santiago; Marcos Pérez Pérez, Universidade de Vigo; Bernardo Valdés Paços, Universidade de Santiago; Miguel Anxo Vázquez Taín, Universidade de Santiago; Manuel Vilas Fernández, Universidade de Santiago.

Colaboradores: Manuel López Sande, Alba Rodríguez Saavedra, Afundación

Revisión lingüística: Ana Suárez Piñeiro, Universidade de Santiago de Compostela/IDEGA.

Editado por Afundación-Obra Social ABANCA
I.S.S.N.: 2171-8849

II. A ECONOMÍA GALEGA. INFORME 2017. RESUMO EXECUTIVO

Director: Alberto Meixide Vecino, Universidade de Santiago/IDEGA.

Membros do Equipo realizador: Juan. J Ares Fernández, Universidade de Santiago/IDEGA; Roberto Bande Ramudo, Universidade de Santiago; Adrián Blanco Estévez, Economista; Melchor Fernández Fernández, Universidade de Santiago/IDEGA, Manuel Ferro Novoa, Abanca, Edelmiro López Iglesias, Universidade de Santiago/IDEGA; Dolores Martínez Martínez, Afundación; Fidel Martínez Roget, Universidade de Santiago; Manuel Nuñez Piñeiro, Abanca; Luis Otero González, Universidade de Santiago; Marcos Pérez Pérez, Universidade de Vigo; Juan Picos Martín, Universidade de Vigo, Bernardo Valdés Paços, Universidade de Santiago; Miguel Anxo Vázquez Taín, Universidade de Santiago; Manuel Vilas Fernández, Universidade de Santiago.

Revisión lingüística: Ana Suárez Piñeiro, Universidade de Santiago de Compostela/IDEGA.

Depósito Legal: C 1075-2017

III. DOCUMENTOS DE TRABAJO IDEGA

NÚMEROS PUBLICADOS

1. ÁREA DE ANÁLISE ECONÓMICA:

1.1 Documentos de Trabajo. Análise Económica 66

Autores: Roberto Bande Ramudo, Universidade de Santiago de Compostela, Marika Karanassou, University of London, Hector Sala, Universidad Autónoma de Barcelona

Título: *Employment in Spanish regions: cost control or growth-enhancing policies?*

1.2 Documentos de Trabajo. Análise Económica 67

Autores: Cristina Nataly Cadena Palacios, Tantanakushka Warmikunapac, Manuel Fernández Grela, Universidade de Santiago de Compostela.

Título: *Mission drift or specialization: determinants of financial and social efficiency of microfinance institutions in Ecuador*

1.3 Documentos de Trabajo. Análise Económica 68

Autora: Alba Lúgilde Sánchez, Universidade de Santiago de Compostela.

Título: Does income uncertainty affect spanish household consumption?.

DOCENCIA

I. PROGRAMA DE DOUTORAMENTO EN DESENVOLVEMENTO REXIONAL E INTEGRACIÓN ECONÓMICA

O Programa caracterízase pola priorización dunhas liñas de investigación moi concretas (cambio demográfico, desenvolvemento rexional e internacionalización, economía laboral, política agraria e desenvolvemento rural, avaliación e planificación económica rexional e sociedade da información e desenvolvemento urbano-rexional), áreas nas que os grupos implicados poden ofrecer a experiencia de investigadores de gran calidade no ámbito nacional e internacional, todo isto sen prexuízo de que, en casos xustificadas, se poidan formular teses noutras liñas de investigación dentro do eido da análise económica aplicada.

Lugar de celebración: Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais da Universidade de Santiago de Compostela.

Coordinador: Melchor Fernández Fernández.

TESES DEFENDIDAS DO PROGRAMA DE DOUTORAMENTO. ANO 2018

South-South Agreements in the framework of North-South integration: the case of Morocco in the Euro-Mediterranean process

Doutoranda: Fátima Fernández Fernández

Directora: María Dolores Riveiro García

Data e lugar de celebración: 27 de xullo no Salón de Grados da Facultade de Económicas e Empresariais.

The uncertainty effect on saving decisions: An empirical analysis for the spanish economy

Doutoranda: Alba Lugalde Sánchez

Directores: Roberto Bande Ramudo, María Dolores Riveiro García

Data e lugar de celebración: 9 de novembro no Salón de Grados da Facultade de Económicas e Empresariais.

SEMINARIO INVESTIGACIÓN DOUTORANDOS

- La capacidad de carga de un municipio turístico a través de la estimación del tamaño "real" de la población: dificultades y propuestas, Oleg Lazovski, 12/01/2018
- The drivers of employee workplace pro-environmental behaviour in the banking sector: the case of Spain, Kazakhstan and Ecuador, Nailya Saifulina, 26/01/2018

- Does income uncertainty affect Spanish household consumption?, Alba Lugalde, 23/03/2018
- The uncertainty effect on saving decisions. An empirical analysis for the Spanish economy, Alba Lugalde 19/10/2018
- Actitud del residente hacia la actividad turística en un destino turístico emergente: el caso de Fisterra, Oleg Lazovski, 30/11/2018

SEMINARIOS DO PROGRAMA DE DOUTORAMENTO

Subsistemas económicos e impactos ambientales: planteamiento metodológico y aplicación a las emisiones de CO2 en España, Vicente Alcántara Escolano, Universidad Autónoma de Barcelona 16/02/2018

Production location and natural resources: Input-Output reformulated as a Ricardian model, André Carrascal Incera, University of Santiago de Compostela, 16/03/2018

Resident satisfaction survey with The French Way to Santiago. Result analysis, Diana Fernández Méndez, Universidade de Santiago de Compostela, 20/04/2018

Resolver el enigma de los procesos: un sistema de análisis pluridisciplinario de los procesos biográficos y organizacionales, Ariel Méndez, Aix-Marseille Université, 25/05/2018

Visualização de Informação, Jorge Oliveira e Sá and Bruno Azevedo, Centro Algoritmi – Universidade do Minho 15/06/2018

South-South Agreements in the framework of North-South integration: the case of Morocco in the Euro-Mediterranean process, Fátima Fernández, European Institute of the Mediterranean (IEMed) 13/07/2018

GIS methods in Economic History, Verónica Cañal Fernández, Universidad de Oviedo, 26/10/2018

Encuesta de Competencias Financieras, Laura Hospido, Banco de España, 09/11/2018

Anatomizing the mechanics of structural change, Jaime Alonso Carrera, Universidade de Vigo, 21/12/2018

II. MÁSTER INTERNACIONAL EN PLANIFICACIÓN, DESENVOLVEMENTO LOCAL E ORDENACIÓN DO TERRITORIO EN ÁFRICA OCCIDENTAL

Datas de celebración: entre o 2 de xaneiro de 2017 e o 15 de marzo de 2018

Lugar de celebración: Instituto Universitario de Estudos e Desenvolvemento de Galicia-IDEGA

Directores: Rubén Camilo Lois González e Rosa María Verdugo Matès

**XORNADAS, CONGRESOS E
SEMINARIOS**

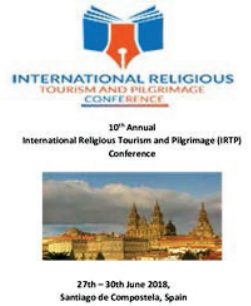

I. 10TH Annual International Religious Tourism and Pilgrimage Conference

Este congreso tivo lugar do 27 ata o 30 de xuño na Facultade de Xeografía e Historia.

ORGANIZA

- Carlos Fernandes, Instituto Politécnico de Viana do Castelo.
- Kevin Griffin, Instituto de Tecnoloxía de Dublin.
- Inês Gusman, IDEGA/Universidade de Santiago de Compostela.
- Yamilé Pérez Guilarte, IDEGA/Universidade de Santiago de Compostela.
- Razaq Raj, Universidade de Leeds Beckett.
- Xose Manuel Santos Solla, IDEGA/Universidade de Santiago de Compostela.

COLABORA

- The International Journal of Religious Tourism and Pilgrimage IJRTTP
- Institute for Religious Tourism and Pilgrimage IRTP
- Dublin Institute of Technology DIT
- Leeds Beckett University
- Universidade de Santiago de Compostela
- Instituto Politécnico de Viana do Castelo

II 26TH Annual Colloquium of the Commission on the sustainability of Rural Systems *IGU Infinite Rural Systems in a finite planet. Bridging gaps towards sustainability.*

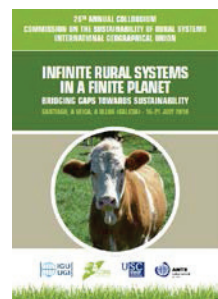
Este congreso tivo lugar do 16 ata o 21 de xullo de 2018, na facultade de Xeografía e Historia, na Casa do Concello de A Veiga e en Ulloa.

ORGANIZA

- Grupo de Análise Territorial-ANTE.
- Commission on the Sustainability of Rural Systems IGU-UGI

COLABORA

- Instituto Galego da Calidade Alimentaria INGACAL
- Concello de A Veiga
- Consorcio de Turismo Ribeira Sacra
- Fundación Juana de Vega
- Asociación de Hostelería e Turismo Trevinca A Veiga TREVIHOST

III. X Workshop red temática de economía computacional *Modelización económica multisectorial*

Este workshop tivo lugar os días 14 e 15 de setembro no IDEGA.

ORGANIZA

- Vicent Alcántara, Universidade de Barcelona
- Manuel Alejandro Cardenete, Universidade Loyola Andalucía
- Melchor Fernández, IDEGA/Universidade de Santiago de Compostela
- María Llop, Universidade Rovira i Virgili
- Francisco Javier de Miguel, Universidade de Extremadura

COLABORA

- Grupo de Análise e Modelización Económica GAME
- Universidade de Santiago de Compostela
- Quantitative Urban and Regional Economics QURE

IV. SEMINARIOS

Por qué resulta difícil aplicar el derecho antidiscriminatorio?

Belén Trigo, Universidade de Santiago de Compostela,
Seminario que tivo lugar na Sala de Seminarios do IDEGA, o 9 de xaneiro de 2018.

Socioeconomic implications of the observed climate change distributional shifts in commercial marine species

Elena Ojea, Universidade de Vigo
Seminario que tivo lugar na Sala de Seminarios do IDEGA, o 2 de febreiro de 2018.

Local determinants of immigrants' location choices in Spain: urban size and position still matters

Fernando Rubiera, Universidade de Oviedo
Seminario que tivo lugar na Sala de Seminarios do IDEGA, o 9 de febreiro de 2018

Occupational Segregation by Sexual Orientation in the U.S.: Exploring its Economic Effects on Same-Sex Couples

Coral del Río e Olga Alonso-Villar, Universidade de Vigo
Seminario que tivo lugar na Sala de Seminarios do IDEGA, o 2 de marzo de 2018

The immigration of high qualification in Europe and its effects on the labor opportunities of the national population

Raquel Llorente, Universidad Autónoma de Madrid

Seminario que tivo lugar na Sala de Seminarios do IDEGA, o 9 de marzo de 2018

Entropy econometrics: an overview and some applications for data disaggregation

Esteban Fernández Vázquez, Universidade de Oviedo

Seminario que tivo lugar na Sala de Seminarios do IDEGA, 6 de abril de 2018

Revisiting the Temporal Leontief Inverse (TLI): New insights on regional structural change

Alberto Franco Solís, Universidade de Extremadura

Seminario que tivo lugar na Sala de Seminarios do IDEGA, 27 de abril de 2018

Spouses' cultural and sports participation in Spain. Whose education matters?

Arantza Ugidos, Universidade de País Vasco

Seminario que tivo lugar na Sala de Seminarios do IDEGA, 4 de maio de 2018

Education, age and skills: An analysis using PIAAC data

Inés P. Murillo, Universidade de Extremadura

Seminario que tivo lugar na Sala de Seminarios do IDEGA, 1 de xuño de 2018

Big Data y Turismo: análisis espacio-temporal de la huella digital de los turistas

Javier Gutiérrez, Universidad Politécnica de Madrid

Seminario que tivo lugar na Sala de Seminarios do IDEGA, 16 de novembro de 2018

Special Christmas Seminar

Brexit neighbourhoods: composition and contextual effects in the EU Referendum vote

Maria Abreu, University of Cambridge

When Weak Ties are Strong: Ethnic Enclaves, Information Frictions, and Labor Market Sorting of Immigrants

Özge Öner, University of Cambridge

A Different Approach to Quantile Wage Decompositions with an Application to Gender Wage Gaps in the U.K. and the U.S.

Yolanda Pena-Boquete, AYeconomics Research Centre S.L.

Seminario que tivo lugar na Sala de Seminarios do IDEGA, 11 de decembro de 2018

PREMIOS

I. V PREMIO DE INVESTIGACIÓN “VALENTÍN PAZ ANDRADE”

O Premio “Valentín Paz Andrade” de Investigación en economía de Galicia é convocado conxuntamente con carácter anual polo Consello Económico e Social de Galicia e o IDEGA

Obxecto:

Premiar aqueles traballos de investigación que contribúan ao mellor coñecemento da realidade económico-social de Galicia e ao establecemento das mellores políticas para contribuír ao benestar dos seus cidadáns.

No 2018 celebrouse a quinta edición na que foron premiados:

Modalidade 1. Traballos publicados en revistas científicas ou en editoriais. O traballo titulado **“Length of stay: evidence from Santiago de Compostela”**, do que son autores Xosé Antón Rodríguez, Fidel Martínez Roget e Pilar González Murias.

Modalidade 2. Teses de doutoramento. O traballo titulado **“Circulación monetaria y crédito en Galicia al final del Antiguo Régimen”**, do que é autor Francisco Cebreiro Ares.

Dotación:

- Modalidade 1: 2.000€
- Modalidade 2: 1.000€

Xurado:

- Juan Viaño Rey, Reitor da Universidade de Santiago de Compostela
- Corina Porro Martínez, Presidenta do Consello Económico e Social de Galicia
- Alberto Meixide Vecino, Director do IDEGA
- Emilio Pérez Touriño
- Fernando González Laxe
- Xosé Henrique Vázquez Vicente,
- Xoán Carmona Badía
- Juan José Gallego Fouz

II. V PREMIO DE INVESTIGACIÓN “JESÚS GARCÍA CALVO

O “Premio Jesús García Calvo de investigación en desenvolvemento rural e cooperativismo” é convocado conxuntamente, con carácter anual, pola Fundación Feiraco e o IDEGA.

Finalidade:

O obxectivo foi premiar un traballo de investigación que contribúa ao mellor coñecemento e ao desenvolvemento do medio rural e o cooperativismo en Galicia, co obxectivo último de mellorar as actividades económicas e a calidade de vida da poboación rural.

No 2018 celebrouse a quinta edición na que foi premiado o traballo:

Orixe e consolidación da especialización láctea en Galicia. Unha análise de cara o presente e o futuro rural galego (1920-2017), de Telmo Otero Rodríguez.

Dotación: 5.000€

Xurado:

- O Reitor da Universidade de Santiago de Compostela, D. Juan Viaño.
- O Presidente da Fundación Feiraco, D. José Montes Pérez.
- O Director do IDEGA, D. Alberto Meixide Vecino, que actuou de Secretario.
- Dona María Loureiro, do Consello Científico do IDEGA.
- D. José Luis Antuña Álvarez, en representación do CLUM.
- D. Edelmiro López Iglesias
- D. Francisco Sineiro García
- D. Carlos Ferrás Sexto

PROYECCIÓN INTERNACIONAL

ESTADIAS DE INVESTIGADORES EXTRANXEIROS

- Christian Kurrat, FernUniversitaet in Hagen
- Elisabete Cristina Bastos Pinto, Universidade Católica Portuguesa
- Luis Clemente Calderón Ayala, Universidad Técnica del Norte
- Aizhan Samanbayeva, Economic Research Institute
- Shaeene Rodrigues Coelho Barbosa, Universidade Federal de Bahia
- Wilma Matilde Guerrero Villegas, Universidad Técnica del Norte

REDES INTERNACIONAIS

- Rede COST Action TU1206 SUB-URBAN "A European network to improve understanding and use of the ground beneath our cities"

Rubén Camilo Lois González e Miguel Pazos Otón

- REDE EUROPEA ESSFIN

Rubén Camilo Lois González e María de los Angeles Piñeiro Antelo

- Rede Internacional de Investigadores En Turismo, Cooperación y Desarrollo (COODTUR)

Xosé Manuel Santos

- Comisión para Sociedade da Información da Unión Xeografica Internacional
- Carlos Ferrás Sexto*

- Impacto Macroeconómico de la Discriminación de Género (IMAGEN) financiada polo Instituto de la Mujer

Melchor Fernández Fernández

PUBLICACIÓNS 2018
INVESTIGADORES DO IDEGA

Equipo realizador: Meixide Vecino, A. e outros

Título: A Economía Galega. Informe 2017

Editorial: Afundación Obra Social ABANCA

Autores: López-Iglesias, E., Peón, D., Rodríguez-Álvarez, J

Título: Mobility innovations for sustainability and cohesion of rural areas: A transport model and public investment analysis for Valdeorras (Galicia, Spain)

Revista: Journal of Cleaner Production

Volume: 172

Páxinas: inicial: 3520 final: 3534

Autores: Toxo Asorei, Rocío; García Arias, Ana Isabel

Título: Caracterización das migracións no rural galego do século XXI

Revista: Sémata. Ciencias Sociais e Humanidades

Volume: 30

Páxinas: inicial: 123 final: 143

Autores: Fernández Fernández, Melchor, Riveiro, Dolores

Título: A exclusión territorial como unha forma de manifestación dos procesos de exclusión social

Revista: Sémata. Ciencias Sociais e Humanidades

Volume: 30

Páxinas: inicial: 145 final: 165

Autores: Nuricumbo Linares, A.; López Iglesias, E.; Gómez Suárez, A.

Título: Resistencia cultural y participación popular en los municipios del Istmo de Tehuantepec (México): Soberanía Alimentaria y maíz Zapalote Chico

Revista: Revista Iberoamericana de Autogestión y Acción Comunal

Volume: 71-72

Páxinas: inicial: 137 final: 151

Autores: Santiso Blanco, Jorge, Sineiro García, Francisco

Título: Libéralisation des marchés laitiers. Une perspective depuis le secteur laitier espagnol

Revista: Économie rurale

Volume: 364 nº 2

Páxinas: inicial: 129 final: 139

Autores: Zambrano Vera, Danny, López Iglesias, Edelmiro

Título: La industria de lácteos de Riobamba - Ecuador: dinámicas en la economía local

Revista: Economía y Negocios

Volume: 9 nº 1

Páxinas: inicial: 1 final: 8

Autores: Nuricumbo Linares, A., López Iglesias, E., Simal-Gándara, J., Gómez Suárez, A.

Título: The Biocultural System of the Native Corn Zapalote chico in the Tehuantepec Isthmus (Mexico)

Revista: Sustainable Food Production

Volume: 1

Páxinas: inicial: 1 final: 10

Autores: Santiso Blanco, J.A.; López Iglesias, E.; Sineiro García, F.; Lorenzana Fernández, R.

Libro: Revisión y actualización de los modelos de indexación leche de vaca

Editorial: Organización Interprofesional Láctea (INLAC) e Universidade de Santiago de Compostela

Autores: Comissão Técnica Independente. João Guerreiro; Carlos Fonseca; António Salgueiro; Paulo Fernandes; Edelmiro López Iglesias; Richard de Neufville; Frutuoso Mateus; Marc Castellnou Ribau; Joaquim Sande Silva; José Manuel do Vale Moura Ferreira Gomes; Francisco Castro Rego; Duarte Caldeira

Libro: Avaliação dos incêndios ocorridos entre 14 e 16 de outubro de 2017 em Portugal Continental. Relatório Final. Comissão Técnica Independente.

Editorial: Assembleia da República, Lisboa

Autora: Pérez Fra, Maria do Mar

Título: Podemos permitirmos seguir perdendo terra agraria?

Libro: Respostas ás preguntas sobre o pan e o cereal do país

Editorial: IBADER - Universidade de Santiago de Compostela

Páxinas: inicial: 75 final: 83

Autores: Vázquez, Iban, García, E., García, A.I.

Título: Estructura productiva y manejo del territorio en las explotaciones con vacuno lechero de Cantabria

Publicación: Libro actas 57 reunión científica para el estudio de los pastos

Editorial: Sociedad Española para el Estudio de los Pastos

Páxinas: inicial: 245 final: 252

Autores: E. Garcia, E., Vázquez, I., García, A.I

Título: Dinámica de las explotaciones con vacuno lechero en España durante las tres últimas décadas: el caso de la Cornisa Cantábrica

Publicación: Libro actas 57 reunión científica para el estudio de los pastos

Editorial: Sociedad Española para el Estudio de los Pastos

Páxinas: inicial: 93 final: 101

Autores: López Iglesias, E.; Pérez Fra, M.M.; Sineiro García, F.

Libro: Informe. Galicia: perspectivas demográficas

Editorial: Observatorio Galego de Dinamización Demográfica, Xunta de Galicia

Autores: Carreira, X.C., Carral, E., Corbacho, B., Fernández Prieto, L., López González, F.J., López Iglesias, E., Quiroga, F., Rodríguez López, T., Simón, X.

Libro: Revoltando á terra: reinventando o rural

Editorial: Bolanda ediciones

Autor: López Iglesias, E.

Título: Desestructuración del medio rural, usos del suelo y gestión del territorio: el contexto de fondo del problema de los incendios en Galicia.

Libro: Incendios forestales. Reflexiones desde Galicia

Editorial: Hércules de Ediciones

Páxinas: inicial: 27 final: 45

Autor: Rey-Araújo, Pedro M.

Título: Tensions and Confluences in the Works of Ernesto Laclau and Jacques Rancière

Revista: Revista Española de Investigaciones Sociológicas

Volume: 162

Páxinas: inicial: 111 final: 128

Autor: Rey-Araújo, Pedro M.

Título: Institutional change in social structures of accumulation theory: an anti-essentialist approach

Revista: Review of Radical Political Economics

Volume: 50 n°2

Páxinas: inicial: 252 final: 269

Autores: Lugilde, Alba, Bande, Roberto, Riveiro, María Dolores

Título: Precautionary Saving in Spain during the Great Recession: evidence from a panel of uncertainty indicators

Revista: Review of Economics of the Household

Volume: 16 n° 4

Páxinas: inicial: 1151 final: 1179

Autores: Fernández Prieto, L.; Simón Fernández, X., Quiroga, F.G.

Título: Repensar a innovación no rural a través das Experiencias Productivas Innovadoras

Revista: Sémata. Ciencias Sociais e Humanidades

Volume: 30

Páxinas: inicial: 257 final: 270

Editores: Fernández Prieto, L., Hervella García, Gustavo
Libro: Historia de la Guerra Civil contrada por dos hermanas. Memorias de Golpe, revolución y guerra
Editorial: Comares

Autor: Fernández Prieto, L.
Título: O paradigma do atraso: razóns dun éxito
Libro: Galicia no contexto global: un país periférico?
Editorial: Servizo de Publicacións da Universidade de Santiago
Páxinas: inicial: 23 final: 36

Autores: Fernández Prieto, L., Corbacho, B. Soto, D.
Título: How Farmers Adopt New Technologies. Peasant Know-How and Learning by Farming during the Socio-Ecological Transition
Publicación: Knowledge networks in rural Europe since 1700

Autores: Fernández Prieto, Lourenzo, Miguez Macho, Antonio
Título: Os verdugos no golpe de estado de 1936. Quen matou a Antonio Azarola?
Libro: Golpistas e verdugos de 1936. Historia dun pasado incómodo
Editorial: Galaxia
Páxinas: inicial: 13 final: 88

Autor: Fernández Prieto, L.
Título: O Maxisterio perseguido. A matanza dos mestres
Libro: Castelao maxistral
Editorial: Fundación Cidade da Cultura
Páxinas: inicial: 40 final: 53

Autor: Lanero Táboas, D.
Título: Contra los tópicos: sobre la complejidad política y social del mundo rural entre franquismo y Democracia
Libro: El disputado voto de los labriegos. Cambio, conflicto y continuidad política en la España rural (1968-1986)
Editorial: Comares
Páxinas: inicial: 1 final: 14

Autores: Lanero Táboas, D., Ferrández Pérez, D.
Título: El arte de saber durar... sobre la continuidad de los poderes locales en la Galicia rural entre franquismo y democracia (1973-1979)
Revista: Historia y política
Volume: 4
Páxinas: inicial: 331 final: 362

Autor: Lanero Táboas, D.

Título: El franquismo desde una perspectiva rural"

Libro: ¿Qué sabemos del franquismo? Estudios para comprender la dictadura de Franco

Editorial: Comares

Páxinas: inicial: 143 final: 166

Autor: Lanero Táboas, D.

Título: La historiografía sobre las políticas agrarias en Europa occidental y España (1945-1960): una aproximación

Publicación: Del pasado al futuro como problema. La historia agraria contemporánea española en el siglo XXI

Editorial: Sociedad Española de Historia Agraria

Páxinas: inicial: 257 final: 284

Editores: Fernández Prieto, L., Miguez Macho, A.

Libro: Golpistas e verdugos de 1936. Historia dun pasado incómodo

Editorial: Galaxia

Autores: Cidrás, D., Lois González, R. C., Paúl, V.

Título: Rural Governance Against Eucalyptus Expansion in Galicia

Revista: Sustainability

Volume: 10, nº 10

Páxinas: inicial: 1 final: 15

Autores: Lestegás, I.; Lois González, R. C.; Seixas, J.

Título: The global rent gap of Lisbon's historic centre

Revista: International Journal of Sustainable Development and Planning,

Volume: 13, nº 4.

Páxinas: inicial: 683 final: 694

Autores: Lopez, L., Lois González, R.C., Nicosia, E.

Título: Sustainable Tourism: A Hidden Theory of the Cinematic Image? A Theoretical and Visual Analysis of the Way of St. James

Revista: Sustainability

Volume: 10, nº 10

Páxinas: inicial: 1 final: 24

Autores: Pérez Guilarte, Y., Lois González, R. C.

Título: "Sustainability and Visitor Management in Tourist Historic Cities: the Case of Santiago de Compostela, Spain

Revista: Journal of Heritage Tourism

Volume: 13, nº 6

Páxinas: inicial: 489 final: 505

Autores: Lopez, L., Piñero Antelo, M.A., Gusman, I.
Título: The Portuguese Coastal Way and Maritime Heritage. An Outstanding Debt with the New Technologies
Revista: New Metropolitan Perspectives Local Knowledge and Innovation Dynamics Towards Territory Attractiveness Through the Implementation of Horizon/E2020/Agenda2030
Volume: 1
Páxinas: inicial: 165 final: 172

Autores: Piñeira Mantiñan, M. J., Lois González, R.C., González Pérez, J.M.
Título: New models of urban governance in Spain during the post-crisis period: the fight against vulnerability on a local scale
Revista: Territory, Politics, GovernanNCE Routledge

Autores: Piñeiro Antelo, M. A., Durán, F. R. E Santos, X. M.
Título: Inmigración peruana y pesca en el Puerto de Cambados (Galicia): una perspectiva de género
Revista: Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles
Volume: 76
Páxinas: inicial: 218 final: 246

Autores: Piñeiro Antelo, M. A., Lois, R. C.
Título: La investigación de la actividad marítimo pesquera desde la Geografía. Un análisis a través de las revistas científicas españolas. 1950-2015
Revista: Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles
Volume: 77
Páxinas: inicial: 315 final: 334

Autores: Verdugo Matés, R. M.; Pereira López, X.; César Vila, M.
Título: Medición del aporte de los inmigrantes al crecimiento económico: Algunos comentarios sobre la descomposición aditiva del Producto Interior Bruto per cápita
Revista: Revista de Métodos Cuantitativos para la Economía y la Empresa.

Autores: Autissier A.M., Gómez-Montero J. Abuín A., Ferretti V.A., Lois González R., Wehrhahn R.
Libro: Urban Dynamics: Conflicts, representation, appropriations and policies
Editorial: Institut d'études européennes, Albrechts-Universität zu Kiel.

Autores: Lois González, R. C., Pérez Guilarte, Y., Verdugo Matés, R.
Libro: Afrique de l'ouest: questions sur le développement à l'échelle locale
Edita: Grupo ANTE

Autores: Lois González, R. C., Pérez Guilarte, Y., Verdugo Matés, R.
Título: Présentation
Publicación: Afrique de l'ouest: questions sur le développement à l'échelle locale
Edita: Grupo ANTE
Páxinas: inicial: 9 final: 16

Autores: Paül, V.; Tort, J.; Lois, R.C.
Título: Roser Majoral's (1942-2005) Geographies: From the Pyrenees to the Himalayas – A Life Devoted to Internationalising Spanish Geography
Publicación: Infinite Rural Systems in a Finite Planet: Bridging Gaps towards Sustainability
Editorial: Servizo de Publicacións e Intercambio Científico da Universidade de Santiago de Compostela
Páxinas: inicial: 545 final: 570

Autores: Pérez Guilarte, Y.; Lois González, R. C.
Título: The Old Havana: Economic and Social Impact of Tourism Management on the Quality of Life of Residents
Publicación: Best practices in Hospitality and Tourism Marketing and Management: A Quality-of-Life Perspective
Páxinas: inicial: 353 final: 369

Autores: Piñeira Mantiñán, M.J., Durán Villa, F. R., Taboada Failde, J.
Título: Urban Vulnerability in Spanish Medium-Sized Cities during the Post-Crisis Periodo (2009–2016). The Cases of A Coruna and Vigo (Spain)
Publicación: Urban Inequality
Editorial: MDPI
Páxinas: inicial: 96 final: 116

Autores: Piñeira Mantiñán, M.J. Lois González, R. C., González-Pérez, J. M.
Título: The New Urban Governance. The Case of Madrid: Between Utopia, Desire and Reality
Publicación: New Metropolitan Perspectives Local Knowledge and Innovation Dynamics Towards Territory Attractiveness Through the Implementation of Horizon/E2020/Agenda2030
Volume: 1
Páxinas: inicial: 392 final: 401

Autores: Santos Solla, S.; Lopez, L.
Título: The Way of Saint James: A Driver for Rural Development Based on the Pilgrimage Tourism Boom
Libro: A Companion to Fieldwork in Rural Galicia
Edita: Grupo ANTE
Páxinas: inicial:171 final: 179

Autores: Santos Solla, X.M.; Lopez, L.

Libro: Turismo rural y de naturaleza. Una mirada al mundo

Editorial: Síntesis

Páxinas: inicial: 1 final: 302

Autores: Lois González, R. C., Piñeira Mantiñán, M.J.

Título: As bases do novo goberno urbano participativo nas grandes cidades españolas: os casos de Madrid e Barcelona

Publicación: III Conference on Public Policies. Place-Based Policies. Territorial Planning and Spatial Development (P3DT). Abstract Book

Edita: Cámara Municipal da Gaia y Associação Portuguesa de Geógrafos (APG)

Páxinas: inicial: 28 final: 30

Autores: Lois González, R. C., Morales, G., Piñeiro Antelo, M. A.

Publicación: New University Spaces in Spanish Urban and Metropolitan Areas: the case of Madrid, Barcelona and Santiago de Compostela

Edita: IGU Urban Commission Annual Meeting

Autores: Lopez, L.; Lois González, R.C.; Nicosia, E.

Título: La industria creativa cinematográfica y los itinerarios culturales europeos. Estudio comparativo entre el Camino de Santiago y la Vía Francígena

Libro: Estudios de cine y audiovisuales. Historiografía, archivos, turismo y territorio, publicidad e industria. XXXV Jornades d'Estudis Històrics Locals
Edita: Instituto de Estudios Baleáricos

Páxinas: inicial: 127 final: 134

Autores: Pérez Guilarte, Y.; Pazos Otón, M.

Título: Spatial Data Infrastructures in Santiago de Compostela

Publicación: Smart Innovation, Systems and Technologies. New Metropolitan Perspectives. Local Knowledge and Innovation Dynamics Towards Territory Attractiveness Through the Implementation of Horizon/E2020/Agenda2030

Edita: Springer

Volume: 1

Páxinas: inicial: 12 final: 20

**ORZAMENTO E BALANCE
DE SITUACIÓN DO IDEGA**

INGRESOS XESTIÓN-INVESTIGACIÓN

	2017	2018
Retención Remanente IDEGA	86.412,67 €	86.412,67€
Crédito e Remanente Investigación e Docencia	385.726,90 €	338.005,23€
Universidade de Santiago	1.964,30 €	2.652,07€
Programa de Doutoramento	1.528,56 €	0,00€
Achegas Xunta de Goberno	13.000,00 €	13.500,00€
Ingresos avaliación IDEGA	0,00€	2.900,00€
Ingresos Proxectos e Cursos	608.581,67 €	821.431,25€
Modificacións positivas	4.400,00 €	
Outros ingresos	0,00€	5.110,00€

TOTAL INGRESOS **1.101.614,10€** **1.264.901,22€**

GASTOS XESTIÓN-INVESTIGACIÓN

	2017	2018
Gastos de proxectos	244.699,29 €	114.998,69€
Material funxible, reproducións e memoria	10.394,36 €	19.870,19€
Comunicacións	4.517,40 €	3.864,23€
Equipamento	20.717,38 €	21.969,19
Sesións científicas, xornadas e Congresos	44.865,59 €	33.185,87€
Programa de doutoramento	1.528,56 €	0,00€
Gastos de persoal	252.420,91 €	372.388,01€
Outros gastos proxectos	86.650,23 €	245.017,42€
Premios IDEGA	5.500,00 €	8.000,00€
Crédito e Remanente a incorporar	338.005,23 €	357.505,37€
Gastos por agrupación de partida	5.904,48 €	1.689,58€
Retención Universidade	86.412,67 €	86.412,67€

TOTAL GASTOS **1.101.616,10€** **1.264.901,22€**